

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21/2412 - TAHE

Dato
03.05.2021

Uttalelse i anledning Dokument 8: 273 S (2020-2021) Representantforslag om å fjerne foreldelsesfristen for seksualforbrytelser mot barn

Jeg viser til Justiskomiteens brev 20. april 2020 med anmodning om departementets uttalelse i forbindelse med behandlingen av Dokument 8: 273 S *Representantforslag om å fjerne foreldelsesfristen for seksualforbrytelser mot barn*.

Jeg vil innledningsvis understreke at seksuallovbrudd mot barn må bekjempes og straffes strengt. Politiets innsats for å avdekke og etterforske slik kriminalitet er blitt økt merkbart de senere årene, og det er i den forbindelse viktig at de strafferettslige foreldelsesfristene er lange nok til at ofrene for slike lovbrudd sikres tilstrekkelig beskyttelse.

La meg innledningsvis referere til omtalen av dette spørsmålet i Prop. 66 L (2019-2020). Norsk straffelovgivning har tradisjonelt hatt som utgangspunkt at straffansvaret for alle lovbrudd – selv de mest alvorlige – bør foreldes. I grove trekk har utgangspunktet vært begrunnet med at behovet for å straffe avtar etter hvert, fordi både styrken av de individualpreventive og allmennpreventive hensyn svekkes når det har gått lang tid siden lovbruddet. Videre har det blitt vist til at hensynet til gjerningspersonen og hans eller hennes nærmeste taler for at adgangen til å stille vedkommende til ansvar på et tidspunkt bør falle bort. Det har også vært trukket frem som et argument for foreldelse at bevisene – og da spesielt vitneforklaringer – blir mer og mer usikre når tiden går, slik at faren for uriktige rettsavgjørelser øker. I tillegg kommer ressurs- og prioriteringshensyn. Strafferettssystemet står hele tiden overfor en svært stor saksmengde, og langt fra alle straffesaker kan følges. Det kan derfor synes rimelig at de eldre sakene foreldes, slik at påtalemyndigheten kan konsentrere seg om de nyere.

Reglene om foreldelse av straffansvar følger av straffeloven §§ 85 til 92. Lovens utgangspunkt er at straffbare handlinger foreldes etter en frist som avhenger av

strafferammen i det enkelte straffebudet. Foreldelsesfristene varierer fra 2 til 25 år. Fristen for foreldelse av straffansvar regnes i utgangspunktet fra dagen det straffbare forholdet opphørte, men ved overtredelse av enkelte lovbrudd skal fristen likevel regnes fra den dagen fornærmede fyller 18 år, jf. straffeloven § 87. Regler om utskutt foreldelsesfrist kom inn i straffeloven ved en lovendring i 1998, og var begrunnet i et ønske om å skape bedre rettsvern for barn.

For de mest alvorlige lovbruddene er det i straffeloven § 91 gjort unntak fra foreldelse for straffansvar. I 2014 ble det bestemt at straffansvaret for voldtekt av barn under 14 år (straffeloven § 299) og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (straffeloven § 302) ikke skal foreldes. Unntaket er begrunnet med handlingenes grovhet og med at hensynet til fornærmede veier tungt. I likhet med drapssaker, som også er unntatt foreldelse, vil bevissituasjonen i grove voldtektssaker kunne ligge slik an at det er mulig å etterforske slike lovbrudd lenge etter at handlingen ble begått. Når det gjelder seksuelle overgrep mot barn, har det også betydning at det kan ta lang tid før den fornærmede er i posisjon til å anmelde forholdet, grunnet alder og tilknytning til gjerningspersonen, jf. Prop. 96 L (2013–2014) punktene 3.4.3.3 og 3.4.3.4 side 11–12.

Mot slutten av fjoråret vedtok Stortinget en rekke lovendringer som har betydning for foreldelsesfristen ved seksuallovbrudd mot barn, se Prop. 66 L (2019–2020) og Innst. 41 L (2020–2021). Endringene trådte i kraft ved årsskiftet. En viktig endring er at det skal gjelde utskutt foreldelsesfrist i saker om seksuell handling med barn under 16 år etter straffeloven § 304. Siden det er tale om handlinger som fornærmede ofte ser seg i stand til å fortelle om først etter at det har gått noe tid og fornærmede er blitt vesentlig eldre, vil en utvidelse i mange tilfeller kunne være nødvendig for at slike overgrep skal kunne avdekkes og straffes.

Det ble også vedtatt utskutt foreldelsesfrist ved brudd på plikten etter straffeloven § 196 til å avverge nærmere bestemte lovbrudd som rammer barn. De angitte lovbruddene er straffeloven § 282 om mishandling i nære relasjoner, § 284 om kjønnslemlestelse, § 299 om voldtekt av barn under 14 år og § 303 om grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. Dette vil sikre at det er tilstrekkelig tid til å avdekke og etterforske brudd på avvergingsplikten i tilfeller der barnet var vesentlig yngre enn 18 år på handlingstidspunktet.

I tillegg vedtok Stortinget å forlenge foreldelsesfristen fra to til fem år for den som tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, jf. straffeloven § 305. Departementet foreslo imidlertid ikke å innføre regler om utskutt foreldelse for overtredelser av dette straffebudet. Jeg har notert meg at en samlet justiskomiteé mener en forlengelse til fem år ikke er tilstrekkelig, og at foreldelsesfristen for denne typen saker bør forlenges, jf. Innst. 41 L (2020–2021).

I forbindelse med behandlingen av forslagene vedtok Stortinget 3. november 2020 anmodningsvedtak nr. 50 til regjeringen. I vedtaket ble regjeringen bedt om å «foreta en helhetlig gjennomgang av foreldelsesreglene for seksuallovbrudd og voldsforbrytelser mot mindreårige, og komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som hever det generelle nivået på foreldelsesfrister for denne typen lovbrudd».

Jeg tar sikte på å følge opp Stortingets vedtak 3. november 2020 så snart som mulig.
Etter mitt syn er det naturlig at spørsmålet om ytterligere seksuallovbrudd mot barn bør
unntas fra foreldelse, vurderes i forbindelse med denne prosessen.

Med hilsen

Monica Mæland